

HỘI THẢO & TRIỂN LÃM VỀ DANH NHÂN PHAN THANH GIẢN

[ảnh cụ PHAN THANH GIẢN với triều phục nhà Nguyễn]

Phần II

TRUNG BÀY TRIỂN LÃM

bài viết và các khung triển lãm do
CHS Lê Hoàng Viện thực hiện

Thầy cựu Hiệu trưởng trường trung học Phan Thanh Giản Cần Thơ, GS Nguyễn Trung Quân từ Santa Ana - California gọi điện thoại hỏi tôi: "*Nguyễn Công Danh và Ánh Nguyệt có nói chuyện gì với em chưa?*". "*Thưa Thầy, nói chuyện gì vậy?*". "*Hôm qua Thầy có gợi ý với Danh - Nguyệt, là Thầy muốn tổ chức một cuộc Hội Thảo và Triển Lãm về nhân vật lịch sử PHAN THANH GIẢN tại Houston - Texas, và muốn nhờ em giúp phần trưng bày triển lãm được không?*". "*Dạ chưa. Từ sáng tới giờ em chưa gặp anh chị*

Danh - Nguyệt. Thầy dự định tổ chức lúc nào?". "*Thầy dự tính tổ chức ngày Chủ nhật 15 tháng 8 năm 2021. Bây giờ tới đó còn hơn hai ba tháng nữa. Thầy sẽ lo liên lạc mời diễn giả. Danh - Nguyệt và gia đình PTG ĐTD Houston giúp lo phần tổ chức. Em thực hiện phần trưng bày triển lãm tài liệu về cụ Phan nghe...*". "*Thưa Thầy, tài liệu về Cụ Phan ...*". Thầy Quân chen vào "*Thầy có mượn mấy chỗ, sẽ gửi qua em một thùng sách, báo để em nghiên cứu, trưng bày trong phòng hội thảo... Thầy sẽ chuyển cho Danh - Nguyệt một ít*

tiền để tìm mượn địa điểm và mua tem thư. Khi cần mua giấy mực để làm tài liệu em hỏi Nguyệt". Tôi trả lời cho Thầy an tâm: "Em sẽ cố gắng trong khả năng và điều kiện có được của mình".

Vừa kết thúc cuộc điện đàm với thầy Quân buổi sáng sớm thì khoảng trưa anh Danh bước qua sau nhà gặp tôi hỏi: "Thầy Quân có gọi cho Viện chưa?". "Mới nói chuyện hồi sáng về vụ tổ chức Hội Thảo & Triển Lãm về cụ Phan phải không?". (...).

Vài hôm sau, thầy Phan Thanh Thư từ Maryland gọi điện thoại hỏi tôi việc hội thảo và triển lãm sắp tới tại Houston em thấy thế nào ? (.....). Thầy Phan Thanh Thư trao đổi với tôi hôm đó có một chi tiết thật mới mà tôi suy nghĩ mãi chưa biết tìm tài liệu ở đâu và hỏi ai bây giờ?! Thầy Thư nói rằng, các diễn giả họ có tài liệu để "nói, phân tích đủ điều, còn vai trò của em thì hơi khó, vì em chỉ dùng tài liệu, sách vở để cho mọi người có mặt hài lòng. Ý Thầy muốn nói, mình phải làm sao qua tài liệu người xem thấy được "Thời cụ Phan Thanh Giản, so sánh lực lượng giữa hai bên: Triều đình nhà Nguyễn với quân Pháp (quân số và tinh thần chiến đấu, vũ khí đạn dược) thế nào? để cụ Phan phải đi đến quyết định giao thành rồi tự quyền sinh? Quyết định quyền sinh của cụ đúng hay sai? Có cần phải đi đến kết cuộc như vậy không?...(...)?". Tôi nói với Thầy "Đây là lần đầu tiên em mới nghe sự so sánh tương quan lực lượng trong cuộc chiến đã đưa đến sự quyền sinh của cụ Phan Thanh Giản. Nếu Thầy có tìm được tài liệu nào thì chuyển qua cho em mượn càng sớm càng tốt. Làm sao cho cuộc Hội Thảo và Triển Lãm về cụ Phan Thanh Giản được kết quả tốt như mong muốn nghe Thầy...".

Bắt đầu từ những trao đổi qua lại như vậy, tôi suy nghĩ cách thức làm sao để

cho đúng nghĩa "trưng bày triển lãm tài liệu trong buổi hội thảo đây?". May mắn, trong tủ sách tôi có được một cuốn sách mỏng viết về Phan Thanh Giản của Nam Xuân Thọ (tức nhà biên khảo Nguyễn Bá Thế, do Tân Việt xuất bản từ lâu, và có cuốn sách thật dày in từ trong nước do Phan Thị Minh Lễ và Chương Thâu biên soạn THỎ VĂN PHAN THANH GIẢN... nên tôi dành thời gian lật từng trang tìm chi tiết, suy nghĩ cách làm và cũng chờ đợi thùng tài liệu của thầy Quân gửi sang. Khoảng tuần lễ sau, một hôm tôi đi chợ về thấy có thùng giấy của Bưu Điện đặt trước cửa nhà, không có tên người gửi, mà người nhận là tên đứa con trai nên tôi mang vô đặt trong cửa phòng của nó. Chiều tối đi làm về, nó mở thùng ra mới nói: "Thùng sách này gửi cho Ba mà!". Tôi mới vỡ lẽ, đây là thùng sách mà thầy Quân nhờ đứa cháu gái ra bưu điện làm thủ tục gửi qua cho tôi. Trong thùng Thầy có kèm một phong thư liệt kê sách tài liệu gửi qua cho tôi dùng trưng bày triển lãm trong hội thảo. Đọc mấy dòng ngắn Thầy viết, khiến tôi xúc động đến... "roi nước mắt". "... Danh sách ở trang trước, là sách báo mượn cả. Em cố gắng làm thành công trong kỳ Hội Thảo và Triển Lãm về Cụ Phan Thanh Giản lần này. **Đây có lẽ là lần tham gia Hội Thảo và Triển Lãm về Danh Nhân cuối mà Thầy còn sức để tham gia. Thân mến.** (Ký tên - **Thầy Quân**). Đó cũng là lý do có những khung giấy carton để trưng bày triển lãm cùng 2 bàn đặt sách báo viết về Cụ Phan Phan Giản ngày 15 tháng 8 năm 2021 tại Trung tâm sinh hoạt MAI VÀNG đường Wilcrest, vùng Tây Nam Houston, Texas diễn ra từ 1 giờ trưa đến hơn 5 giờ chiều, đã có 156 người tham dự gồm các đại diện tôn giáo, hội đoàn, truyền thông báo chí,

nhà thơ, nhà văn, nhà báo, đồng hương, thân hữu, cựu giáo sư và cựu học sinh 2 trường Phan Thanh Giản và Đoàn Thị Điểm tại Houston và vài cựu học sinh từ các tiểu bang xa.

Tôi xem đi xem lại nhiều lần số tài liệu và dự định sẽ copy tất cả các bìa sách trong thùng tài liệu của thầy Quân gửi qua, phóng lên cỡ khổ giấy viết thư 8.5x11, mua giấy thật trắng để in màu. May là tôi còn giữ một số giấy dày in bìa cuốn sách QUÊ HƯƠNG XA MÃI NGỨT NGÀN của tôi mà cách nay hơn 22 năm, nhà in làm sai mẫu của họa sĩ Phạm Thông trình bày, tôi yêu cầu họ phải in lại. Nhờ vậy tôi dùng giấy bìa có một mặt trắng này để lót bên trong khi đưa vô plastic ép lại để gắn lên khung giấy carton. Cái may cho tôi là lúc mò mẫm làm, con trai trưởng của tôi có dịp ghé qua nhà thấy tôi để mẫu bìa vô bao plastic như vậy, nó nói: *"Ba cứ in đủ hết các mẫu bìa và hình ảnh cần gắn vô khung triển lãm, chuẩn bị băng keo các loại đủ đi, con sẽ mua cho Ba máy ép vô plastic"...* Vậy là công việc thực hiện tài liệu để Trưng Bày Triển Lãm trong hội trường buổi Hội Thảo về danh nhân Phan Thanh Giản đối với tôi có nhiều thuận lợi và hy vọng sẽ đáp ứng được mong muốn của Thầy tôi, GS Nguyễn Trung Quân.

Trong sinh hoạt gia đình Phan Thanh Giản và Đoàn Thị Điểm hải ngoại, ngoài Thầy Hiệu Trưởng Phạm Văn Đàm đã qua đời, Thầy Hiệu Trưởng Nguyễn Trung Quân cũng đã từng nói **"Houston là cái nôi sinh hoạt gia đình PTG & ĐTD hải ngoại"** bởi vì từ mùa Hè 1996 Houston đã họp mặt và phát hành **Giai Phẩm Phan Thanh Giản & Đoàn Thị Điểm số đầu tiên** (in 1300 cuốn). Nhờ cuốn **giai phẩm này lan rộng khắp nơi mới có**

Giai phẩm số 2 phát hành trong ĐẠI HỘI lần I tại Houston Texas ngày 2 & 3 tháng 8 - 1997... và luân phiên hàng năm trong nước Mỹ - Canada - Úc Châu... Đã có tất cả XXIII lần Đại Hội và có mặt 24 tập báo trao tận tay quý Giáo Sư, quý đồng môn và quý thân hữu. Đúng ra, năm 2020 đại hội XXIV diễn ra tại Boston - Massachusetts & phát hành đặc san số 25, nhưng do dịch bệnh... phải dời lại... là lý do ngoài ý muốn. [Tập GIAI PHẨM chỉ mang được 4 số thì sang số 5 phải đổi lại là KỶ YẾU, và sang năm 2001 dùng chữ ĐẶC SAN cho đến bây giờ. Lý do chữ GIAI PHẨM (có một CHS báo cho biết của riêng bạn ấy đã trước bạ tại chính quyền Houston) nên tập thể sinh hoạt gia đình PTG & ĐTD Cần Thơ cùng tập báo mang chữ ĐẶC SAN phát hành ở hải ngoại từ số 6 (đại hội lần V tại Dallas Texas cũng được xin phép hoạt động và phát hành hợp pháp đến bây giờ...]. Mời quý vị xem các mẫu bìa **"Giai Phẩm"**, **"Kỷ Yếu"**, **"Đặc San"** mà gia đình Phan Thanh Giản & Đoàn Thị Điểm hải ngoại thực hiện được từ năm 1996 đến năm 2019..." [khung số 1], sinh hoạt hình ảnh XXIII lần Đại Hội [khung số 2 và 3], Cựu Phan Thanh Giản với chân dung, thư tịch, Niên biểu, Lời trời trăng, 24 chữ đề trên **"Minh Tinh"**... [khung số 4], Trích Thơ và Di chúc của cựu Phan [khung số 5], Các sách báo viết về Cựu Phan [khung số 6]... Để lưu tài liệu sinh hoạt, ngay trong trang bài viết này in vào KỶ YẾU tôi thêm hai khung Nhìn bàn thờ Sư Đạo Tôn [khung 7] và Khuất bên kia ngọn núi cao, Bọn về nơi đó đã vào thiên thu [khung 8]... mặc dù hai khung ảnh này chưa có thời gian bổ sung thêm chi tiết về một số GS và đồng môn PTG & ĐTD gắn

bố với sinh hoạt gia đình PTG & ĐTD Cần Thơ hải ngoại đã quá vắng gần đây.... nên 2 khung này không có trưng bày trong triển lãm.

Trên 2 bàn đặt 24 cuốn giai phẩm, kỷ yếu, đặc san PTG & ĐTD, Bản tin Trường Xưa, 2 tập sách PTG & ĐTD TRƯỜNG TÔI TRONG TRÍ NHỚ (tập I và II), 1 album thật dày giữ hình ảnh của XXIII (23) lần Đại Hội toàn thế giới (từ năm 1997 - 2019), và 20 tập sách, báo viết về Cụ Phan Thanh Giản mà thầy Nguyễn Trung Quân gửi sang để trưng bày...

Khu vực trưng bày sách báo và các khung đặt trên các giá cho quan khách có thể đứng xem nằm phía bên phải hội trường (từ cửa bước vào). Anh Nguyễn Công Danh đã dành nhiều thời gian làm một cổng vào thật công phu giống hình

ảnh cổng vào của Văn Xương Các ở Vĩnh Long. Tôi còn nhớ, tháng 6 năm 1986 tôi có dịp sang Vĩnh Long, anh Nguyễn Bạch Dương và Việt Chung Tử là bạn văn nghệ quen biết từ trước năm 1975 đã đưa tôi đi thăm Văn Xương Các - một nơi nổi tiếng về văn học nằm trong lòng thị xã Vĩnh Long trên một trăm năm nay. **Văn Xương Các** còn có tên *Thơ lâu, Tuy văn lâu* và có lúc dân gian còn gọi thêm cái tên: *đền Phan Thanh Giản*, nằm trong khu vực **Văn Thánh miếu**, nơi thờ Đức Khổng Tử tại làng Long Hồ, nay thuộc phường 4 thị xã Vĩnh Long. (...). **Tại Văn Xương Các (Văn Thánh miếu) mỗi năm có hai lễ cúng tế: Lễ giỗ cụ Phan Thanh Giản vào ngày 4 và 5 tháng 7 âm lịch; lễ tưởng nhớ các quan cựu trào có công và bỏ mình vì tổ quốc vào ngày 12 và 13**

tháng 10 âm lịch. Lúc đương thời, Phan Thanh Giản và Nguyễn Thông thường dùng nơi này giao lưu với các tao nhân mặc khách lục tỉnh như Bùi Hữu Nghĩa, Huỳnh Mẫn Đạt, Hồ Huân Nghiệp, Nguyễn Đình Chiểu, Phan Văn Trị v, v... Nơi đây còn là chỗ tập hợp, gặp gỡ các sĩ phu yêu nước, yêu văn học sau khi 3 tỉnh miền Đông đã mất - một tụ điểm văn học cuối cùng của Nam kỳ lục tỉnh vào cuối đời nhà Nguyễn. Nơi đây, lúc còn sống Phan Thanh Giản thấy mình thất bại sau khi làm hết sức trong việc bảo vệ đất nước, đã làm bài thơ "**Tuyệt Cốc**".

TUYỆT CỐC

*Trời thời, đất lợi, lại người hoà
Há dễ ngồi coi, phải nói ra
Lăm trả ơn vua, đền nợ nước
Đành cam gánh nặng, ruồi đường xa
Lên ghềnh, xuống thác thương con trẻ
Vượt biển, trèo non căm phận già
Cũng tưởng một lời an bốn cõi
Nào hay ba tỉnh lại châu ba!*

Phan Thanh Giản

(...)

Lần viếng thăm Văn Xương Các, khi bước từng nấc thang cây lên lầu, tôi chợt xúc động viết một bài thơ tặng Nguyễn Bạch Dương, xin chép lại đây để kỷ niệm, và cũng để cảm ơn anh Việt Chung Tử, đã kể hết cho tôi những tư liệu mà anh có được về Văn Xương Các, nhằm cùng nhau tạo điều kiện lưu giữ tên tuổi một tụ điểm văn học hiếm có của đất nước có thể một ngày nào đó phải bị mai một bởi sự khắc nghiệt của thời gian và cuộc sống đầy hệ lụy đối với thân phận con người.

TRÊN LẦU VĂN XƯƠNG CÁC

* Tặng anh Nguyễn Bạch Dương

*Hai mươi hai bậc thang lên gác
Đáng đứng uy nghiêm của Văn Xương Các
Chúng tôi đến đây
Tìm lại bóng người xưa
Một thời luân lạc
Tự về.*

*Chúng tôi cố hình dung
Giữa mấy vuông gác xếp
Vị trí nào cụ Võ Doãn Thanh
Cụ Nguyễn Thông ngồi viết
Từng trang bài diễm tuyệt
Lưu lại ngàn sao?
Vị trí nào cụ Kinh lược sứ
Ngồi viết bài thơ Tuyệt Cốc
Mãi mãi bia truyền?
Nơi nào cụ cử Phan
Sáng tác văn thơ danh thép diệu kỳ?*

*Oi, một thời bút chiến còn ghi
Sử xanh còn đậm nét
Ngay trên lầu Văn Xương Các
Như còn đọng dấu son.*

*Gió từ dòng Cổ Chiên
Thổi qua hàng sao rậm mát
Hai khẩu thần công - đại bác
Sừng sững oai phong
Nòng quay về hướng Đông
Như chực chờ nhả đạn
Quét tan phường xâm lấn
Giữ yên bờ cõi phương Nam.*

*Trước di tích trăm năm
Chúng tôi cúi đầu
Tưởng nhớ người xưa
Nguyện suốt đời tiếp bước...*

Vĩnh Long 14-6-1986

L.C.T.

(Trong QUÊ HƯƠNG XA MÃI NGÚT NGÀN,
tác giả tự xuất bản năm 2000 tại Hoa Kỳ)

Trở lại việc thực hiện các khung để đặt trên các giá vừa đủ tầm nhìn của quan khách, tôi đã đắn đo suy nghĩ rất nhiều. Số sách báo viết về nhân vật lịch sử Phan Thanh Giản nhiều, nhưng kích thước không giống nhau, tôi đã copy từng bìa một, đưa vô máy in computer dàn trang theo kích thước đã chọn sẵn, rồi in ra trên khổ giấy trắng 8.5x11 inch, mỗi bìa 2 tờ, để dán vào 2 mặt tờ giấy bìa cứng, đặt vào giữa giữa tờ plastic, cho máy ép xong sẽ xem được hai mặt thật đẹp. Ngoài tất cả các bìa sách, báo tài liệu, tôi còn tìm chọn và đánh máy THƠ, VĂN của cụ Phan Thanh Giản, những bài ngắn, gọn nhưng tiêu biểu để gắn vào khung giấy carton.

Giai phẩm, Kỷ yếu, Đặc san PTG-ĐTĐ và sách báo viết về danh nhân Phan Thanh Giản trưng bày trên 2 bàn đặt trong khu vực TRIỂN LÃM...

Bởi vì các cuốn sách này in đã lâu, bây giờ ở hải ngoại chưa chắc trong những hiệu bán sách báo còn bày bán, những tụ điểm sinh hoạt văn hoá văn nghệ Việt Nam còn lưu giữ trong tủ sách để bạn đọc tìm xem khi cần.

Để nói rõ hơn khi Thầy Nguyễn Trung Quân lập lại "**Houston là cái nôi sinh hoạt gia đình PTG & ĐTĐ hải ngoại**", tôi xin ghi lại lời giải bày của tôi khi gửi đăng bài KỶ NIỆM TRƯỜNG TÔI trong mục Quê Hương Trong Trí Nhớ, xem như lưu giữ trong tập KỶ YẾU lần này, như sau:

"Bài viết này tôi viết tại Cần Thơ năm 1989 chưa đăng báo nào. Khi được sang định cư tại Hoa Kỳ từ 23 tháng 6-1993 theo diện HO18, tôi mang theo bài viết, đến năm 1995 sửa chữa bổ sung và gửi đăng trên bán nguyệt san Dân Ta xuất bản tại Houston TX (bộ mới năm thứ 14) số 114 ra ngày 23-9-95 đến 06-10-1995 từ trang 164-170. Lý do tôi đăng trên Dân Ta, vì hơn hai năm định cư ở đây, tôi có dịp đọc một số "báo chợ", một số đặc san các trường, thấy có nhiều trường học ngày xưa ở Việt Nam, cựu học sinh sang đây tổ chức họp mặt sinh hoạt nhắc nhớ về trường lớp, thầy cô cũ, nhưng tôi không đọc được một bài viết nào về trường Phan Thanh Giản của mình hết. Tôi gửi cho "Dân Ta" và bài đã đăng trên số báo vừa kể.

"Sau này, tôi được nghe kể: Trong bữa tiệc cưới con anh chị Ung Ngọc Đạt, anh Trịnh Chí Sĩ (sinh năm 1938, từ trần tại Houston TX ngày 5-11-2014, thọ 76 tuổi), hỏi anh Nguyễn Bửu Thoại: "*Ê Thoại, mày có biết Lê Cần Thơ là ai không? "Không biết! Nhưng có gì vậy?" "Tao đọc báo Dân Ta, Lê Cần Thơ viết về kỷ niệm trường Phan Thanh Giản của*

mình, tao nhớ trường quá. Hay là mình tìm cách liên lạc tác giả rủ lập nhóm cho vui". Nguyễn Bửu Thoại lại tình cờ hỏi Nguyễn Công Danh có biết LCT không?". Nguyễn Công Danh nói "biết". Và... qua điện thoại liên lạc, mới có thư mời họp mặt anh chị em Phan Thanh Giản đăng trên báo TỰ DO (mời họp mặt vào tháng 11/1995, ngày giờ địa điểm báo sau), sau cùng chọn địa điểm và thời gian cho cuộc gặp gỡ đầu tiên của 12 anh chị em cựu học sinh Phan Thanh Giản tại nhà hàng Kim Sơn 2 số 8200 đường Wilcrest Houston TX 77072, (địa điểm bây giờ là tiệm Tường Ký) lúc 12 giờ trưa đến 4 giờ chiều ngày 19 tháng 11 năm 1995, bàn bạc việc lập nhóm, và lần sau ngày 21-12-1995 tại tư gia anh Nguyễn Bửu Thoại, đi đến đồng thuận tổ chức họp mặt đầu tiên của các cựu học sinh Phan Thanh Giản và Đoàn Thị Điềm định cư tại Houston TX vào ngày Chủ nhật 11 tháng 2 năm 1996 (nhằm ngày 23 tháng Chạp năm Ất Hợi) từ 12 giờ trưa đến 4 giờ chiều, tại Club House số 9600 Keegans Wood Dr. Houston TX 77083. Trong lần họp mặt này có 59 gia đình CHS. PTG & ĐTD với 105 người tham dự thật bất ngờ, rồi đi đến gợi ý và quyết định kỳ họp mặt hè 1996 sẽ phát hành số Giai phẩm đầu tiên Mùa Hè 1996. Còn nhớ trong buổi họp mặt đó, anh Trịnh Chí Sĩ can ngăn nói rằng: "Thôi dẹp vụ in Giai phẩm đi Thoại ơi! Ở bên này suốt ngày "đi cà" đầu tắt mặt tối, ai có thời gian huân dẫu mà làm báo". Nhưng anh Nguyễn Bửu Thoại nói: "Tôi nghe nói lúc còn học ở trường anh Viện có tham gia làm báo, đề nghị anh Lê Hoàng Viện làm đầu tàu, tôi Nguyễn Bửu Thoại và Nguyễn Công Danh phụ đẩy con tàu đi". Và... tôi chân ướt chân ráo mới sang định cư, chưa ổn định cuộc sống, nhưng thấy

các anh tha thiết muốn nhắc nhớ lại sinh hoạt báo chí của trường năm xưa, tôi không sao từ chối, đồng ý nhận lãnh khi trong tay không có phương tiện và điều kiện nào hết. Vậy mà Giai Phẩm số đầu tiên ra mắt vào dịp Hè 1996 hoàn toàn không giống với các đặc san trường bạn ở hải ngoại [quý vị tìm đọc bài viết của thầy Hồ Văn Chiếu "**ĐIỂM giai phẩm PHAN THANH GIẢN & ĐOÀN THỊ ĐIỂM hè 1996**" (trang 328-332 bút ký nhiều người viết "**Trường Xưa Trong Trí Nhớ**" số 1 - do gia đình PTG & ĐTD Houston TX xuất bản năm 2002)]. Giai Phẩm đầu tiên, đáng lý đủ số lượng 1300 cuốn, nhưng khi ghép bìa, nhà in biết còn thiếu 200 cuốn, anh Hùng - chủ nhân hứa in thêm, nhưng rủi ro máy vừa chạy xong chưa kịp vô bìa thì bị hoả hoạn. Nhà in không còn hoạt động, số báo thiếu cũng phải hủy luôn. Giai phẩm số đầu tiên gửi đi khắp nơi, gây được tiếng vang. Thầy Nguyễn Trung Quân từng là CHS, cựu GS Quốc Văn, cựu Giám học, cựu Hiệu trưởng trường Phan Thanh Giản Cần Thơ, gọi điện thoại nói với anh chị em Houston: "*Các anh chị em trong nhóm thực hiện giai phẩm Phan Thanh Giản và Đoàn Thị Điềm đã hoàn thành việc đáng quý và rất đáng được khen ngợi*" và Thầy mong muốn: "*Trong cái nghĩa tình sâu đậm đó, nếu anh chị em còn thừa hơi - hay nói theo kiểu của Mậu (Trần Quốc Mậu) là còn "phong độ" thì "Quánh" thêm một trận nữa đi: làm Giai Phẩm số 2 để tổ chức mời Thầy Cô và đồng môn khắp nơi về Houston tham dự Đại Hội kỷ niệm 80 năm thành lập trường (1917 - 1997)".* Và khởi đi từ đó... mới có sinh hoạt gia đình PTG & ĐTD hải ngoại với **Đại Hội lần I - 1997 tại Houston Texas Hoa Kỳ**, phát hành

Giai Phẩm số 2 và luân phiên hàng năm cho tới bây giờ... (...).

Tôi cũng xin được ghi thêm những câu chữ mở đầu bài viết **KỶ NIỆM TRƯỜNG TÔI** mà anh Trịnh Chí Sĩ đọc được trên báo DÂN TA như sau:

Nếu mái nhà là tổ ấm của mỗi trái tim hoài hương để những đứa con từ đó ra đi có phút giây vọng tưởng, nhớ về... thì mái trường là nơi hạnh ngộ của những ước mơ một thời chấp cánh bay về, của lòng tôn sư trọng đạo, của những kỷ niệm bạn bè thuở áo trắng bay bay... Trong cuộc đời của mỗi chúng ta, ai không một lần đến trường với sách vở cầm tay, với bao nhiêu mộng đẹp gấm hoa của thời chớm lớn, với bao nhiêu dự tính tương lai ảnh hưởng đến cả cuộc đời mình. Chỉ có thời mài đũa trên ghế nhà trường, mỗi chúng ta mới có nhiều dấu ấn đậm nét, nó hằn sâu trong tâm khảm, khó mà nhạt phai theo dấu vết thời gian. Có thể đó là ngôi trường của lớp học vỡ lòng. Có thể đó là một lớp học riêng lẻ ở một vùng quê nào đó. Có thể đó là một ngôi trường tiếng tăm của một miền đất, một địa phương... Với riêng tôi, ngôi trường đã gắn liền với cuộc đời mình ròng rã bảy tám năm trời là trường trung học Phan Thanh Giản Cần Thơ, vì chính nơi đây tích tụ trong tôi vô vàn kỷ niệm. Những ghi lại bên dưới chỉ là một đôi nét chấm phá mà thời đi học tôi cho là quan trọng với sự trưởng thành của mình" (hết trích).

Cũng cần nhắc lại trong buổi họp mặt này còn có các sự kiện đặt ra, xin nhắc lại như sau: **Sinh hoạt cựu học sinh PTG & ĐTD mang tính cách gia đình chứ không phải thành lập hội đoàn, không bầu Hội Trưởng, mà chỉ đề cử một nhóm anh chị phụ trách** (từ 8 đến 10 người) sẽ bầu một trưởng nhóm,

trong thời gian từ 1 năm hoặc 2 năm, có tính cách luân phiên. Dù ở trong nhóm điều hành hay ngoài nhóm cũng đều sinh hoạt như nhau, cùng nhau chung sức làm việc để tạo điều kiện liên lạc thêm Thầy Cô và đồng môn khắp nơi. Chính trong lần họp mặt đầu tiên này, ý kiến của một số các anh chị trong nhóm là, chúng ta cần phải có một cuốn giai phẩm PTG & ĐTD giống như trước đây hàng năm vào dịp Tết Nguyên Đán trường PTG đều có xuất bản một cuốn giai phẩm Xuân, như vừa đề cập bên trên. Sau này có nhiều người thắc mắc tại sao không giữ chữ Giai Phẩm mà đổi lại Đặc San? Tôi xin giải thích: Giai Phẩm là dùng để nhắc nhớ lại việc làm báo Xuân ngày xưa, xem như một sự tiếp nối theo truyền thống, vì là **tờ báo của trường** nên nghĩ rằng đó là **tài sản chung** chứ không của riêng ai. [Trường PTG ngày xưa, vào dịp quốc khánh 26 tháng 10 hằng năm mới ra một tập báo mỏng in roneo do Thầy Trương Văn Hoàng phụ trách; nhưng từ Tết năm Giáp Thìn 1964 về sau mỗi năm đều thực hiện Giai Phẩm Xuân PHAN THANH GIẢN, bài vở phong phú, trình bày đẹp và liên tục mãi tới sau này]. Thế nhưng ra hải ngoại tham gia sinh hoạt gia đình trường xưa, do bất đồng ngoài ý muốn, có một thành viên trong nhóm thực hiện trong một buổi họp mặt nhóm tại nhà chị Trưởng nhóm Nguyễn Ngọc Hương, sau khi đi dự Đại Hội III tại San Jose - Bắc California về, đã đứng lên vỗ bàn tuyên bố "*Giai phẩm PTG & ĐTD là của tôi, tôi đã assume-name nên tôi là chủ, tôi có quyền cho phát hành hay không cho phát hành!* (!), [sau phát biểu đó, chúng tôi có kiểm chứng việc đứng tên Giai Phẩm PTG & ĐTD trước chính quyền tại Houston TX của thành viên này - xin phép không nói tên - là sự thật]. Bởi lý do đó, số báo kế tiếp ngại phiên phức đến pháp

luật, thầy Quân đề nghị BTC đại hội IV năm 2000 tại Orange County - Nam California đổi Giai Phẩm thành "Kỷ Yếu". Sang năm sau, vì thấy chữ "Kỷ Yếu" không phù hợp nội dung bài vở thể hiện trong tập báo trường, chúng tôi quyết định dùng chữ "**Đặc San Phan Thanh Giản & Đoàn Thị Điểm**" từ đại hội V - 2001 tại Dallas FtWorth - TX - USA mãi cho đến hôm nay. Dịp này chúng tôi cũng đã chính thức assume-name trước chánh quyền Houston Texas Hoa Kỳ "**sinh hoạt gia đình PTG & ĐTD Cần Thơ hải ngoại**" và "**Đặc san PTG & ĐTD Cần Thơ**" cùng đứng tên hai người là Nguyễn Công Danh và Lê Hoàng Viện..., nhằm chánh thức báo cáo với Thầy, Cô, quý đồng môn và bạn đọc khắp nơi, **Đặc San PTG & ĐTD phát hành hàng năm trong mỗi lần Đại Hội toàn thế giới là tài sản chung của chúng ta chứ không phải của riêng ai.**

Cũng đề lưu lại mai sau, chúng tôi chánh thức mượn những trang sách trong tập KỶ YẾU này, thống kê 24 tập báo và XXIII kỳ Đại Hội toàn thế giới đã diễn ra với chi tiết tóm gọn như sau:

1. Giai phẩm số đầu tiên phát hành Hè 1996 tại Houston Texas - USA do nhóm CHS PTG & ĐTD thực hiện và phổ biến khắp nơi.

2. Giai phẩm số 2 phát hành **ĐH. lần I** "kỷ niệm 80 năm thành lập trường PTG, tổ chức ngày 2 và 3 tháng 8-1997 tại Houston Texas - USA. Trưởng ban tổ chức: **CHS Cựu Đại tá Huỳnh Vĩnh Lại.**

3. Giai phẩm số 3 phát hành **ĐH. lần II**, tổ chức ngày 2, 3 và 4 tháng 7-1998 tại

Toronto - Canada với cuộc du ngoại thác Niagara. Trưởng ban tổ chức: **CHS - BS Võ Thới Hên.**

4. Giai phẩm số 4 phát hành **ĐH. lần III**, tổ chức ngày 3, 4 và 5 tháng 7-1999 tại San Jose - Bắc California - USA với cuộc du ngoạn thăm thành phố San Francisco - USA. Trưởng ban tổ chức: **CHS Châu Minh Hoàng.**

5. Kỷ Yếu (thay tên **Giai phẩm số 5**), phát hành **ĐH. lần IV**, tổ chức ngày 01 và 02 tháng 7-2000 tại Orange County - Nam California. Trưởng ban tổ chức: **CHS Phan Văn Tánh.**

6. Đặc san (thay thế **Kỷ yếu** và **Giai phẩm số 6**) phát hành **ĐH. lần V**, tổ chức ngày 2 và 3 tháng 9-2001 tại Dallas Ftworth - Texas - USA. Trưởng ban tổ chức: **CHS Huỳnh Ngọc Minh.**

7. Đặc san số 7 phát hành **ĐH. lần VI**, tổ chức ngày 6 và 7 tháng 7-2002 tại Chicago - Illinois - USA. Trưởng ban tổ chức: **CHS - GS Nguyễn Hữu Lễ.**

8. Đặc san số 8 phát hành **ĐH. lần VII**, tổ chức ngày 4 và 5 tháng 7-2003 tại thành phố Seattle - Washington - USA. Trưởng ban tổ chức: **CHS Huỳnh Ngọc Cần.**

9. Đặc san số 9 phát hành **ĐH. lần VIII**, tổ chức ngày 2 và 3 tháng 9-2004 tại thành phố Phoenix, Arizona - USA với cuộc du ngoạn kỳ quan thế giới Grand Canyon. Trưởng ban tổ chức: **CHS Văn Thanh.**

10. Đặc san số 10 phát hành **ĐH. lần IX**, tổ chức ngày 2 và 3 tháng 7-2005 tại thành phố Atlanta, Georgia - USA với cuộc du ngoạn thăm các di tích, thắng cảnh Atlanta.

Trưởng ban tổ chức: **CHS - GS Đặng Thanh Liêm.**

11. Đặc san số 11 phát hành **ĐH. lần X**, tổ chức nhân mùa Hoa Anh Đào ngày 8 và 9 tháng 7-2006 tại Thủ đô Hoa Thịnh Đốn (gồm các tiểu bang New Jersey, Maryland, DC và Virginia) với cuộc du ngoạn xem Lễ Hội Hoa Đào và các di tích lịch sử. Trưởng ban tổ chức: **CHS Robert Trịnh Văn Bé.**

12. Đặc san số 12 phát hành **ĐH. lần XI** "*tưởng niệm 140 năm cụ Phan Thanh Giản tuấn tiết - kỷ niệm 90 năm thành lập trường PTG - kỷ niệm tròn 10 năm sinh hoạt gia đình PTG & ĐTD Cần Thơ hải ngoại*", tổ chức ngày 26 và 27 tháng 5-2007 tại Houston Texas - USA với cuộc du ngoạn trung tâm Nasa và chuyến du ngoạn trên tàu Carnival vùng biển Mỹ Tây Cơ từ 28-5 đến 2 tháng 6-2007 với 92 thành viên gồm GS và CHS tham dự. Trưởng ban tổ chức: **CHS Võ Lê Thơ.**

13. Đặc san số 13 phát hành **ĐH. lần XII** "*Xuân trong nắng hạ*", tổ chức ngày 18, 19 và 20 tháng 7-2008 tại thành phố Calgary, Alberta - Canada với cuộc du ngoạn gondola ở Banff, vùng núi Rockies, núi Sulfure, hồ Louise thơ mộng sau đại hội. Trưởng ban tổ chức: **CHS Lữ Hình.**

14. Đặc san số 14 phát hành **ĐH. lần XIII**, tổ chức ngày 01, 02 và 03 tháng 5-2009 tại Little Sài Gòn, Orange County, California - USA. Trưởng ban tổ chức: **CHS - BS Mindy Hà.**

15. Đặc san số 15 phát hành **ĐH. lần XIV**, tổ chức ngày 9, 10, 11 và 12 tháng 01-2010 tại Melbourne, VIC - Australia với cuộc thăm ngoại ô và thành phố Melbourne;

hậu đại hội thăm thủ đô Canberra và Sydney (13 đến 16 tháng 01-2010). Trưởng ban tổ chức: **CHS Bùi Hữu Trạng.**

16. Đặc san số 16 phát hành **ĐH. lần XV**, tổ chức ngày 29, 30 và 31 tháng 7 năm 2011 tại Fort Myers, Florida - USA với cuộc du ngoạn vùng biển Fort Myers và hậu đại hội đi thăm các vườn cây trái cách nơi tổ chức đại hội khoảng 3 giờ lái xe thuộc thành phố Homestead phía tây nam của Miami với vườn nhãn oản trái, đến vườn thanh long của CHS Lê Văn Nam... Trưởng ban tổ chức: **CHS Lê Văn Hai.**

17. Đặc san số 17 phát hành **ĐH. lần XVI** "*Thu Hội Ngộ - nhớ mùa nhập học*", tổ chức ngày 12, 13 và 14 tháng 10-2012 tại thành phố Boston, Massachusetts - USA với cuộc du ngoạn thắng cảnh vùng White Mountgain. Trưởng ban tổ chức: **CHS - BS Thái Ngọc Ân.**

18. Đặc san số 18 phát hành **ĐH. lần XVII** "*Đời sống vui*", tổ chức ngày 11, 12, 13 và 14 tháng 10-2013 tại Honolulu - Hawaii - USA với tiền hội tổ chức trên du thuyền Dinner Cruise, văn nghệ - picnic - tắm biển tại Kapiolani Park ở Waikiki và du ngoạn Pylonessian Cultural Center. Trưởng ban tổ chức: **CHS Nguyễn Thị Nhung.**

19. Đặc san số 19 phát hành **ĐH. lần XVIII** "*Tìm về kỷ niệm - Một thời để nhớ & kỷ niệm 50 năm nữ trung học Đoàn Thị Điểm*", tổ chức ngày 10, 11 và 12 tháng 10-2014 tại Phoenix - Arizona - USA với du ngoạn Phoenix và thắng cảnh Grand Canyon. Trưởng ban tổ chức: **CHS Văn Thanh.**

20. Đặc san số 20 phát hành trong ĐH. lần XIX "*Nhớ về Cần Thơ - Trường cũ tình xưa*", tổ chức ngày 3, 4 và 5 tháng 7-2015 tại Toronto - Canada với cuộc du ngoạn hậu đại hội thăm thác Niagara và Montreal - Québec. Trưởng ban tổ chức: **CHS Nguyễn Văn Phép.**

21. Đặc san số 21 phát hành trong ĐH. lần XX "*Trường xưa còn mãi*" tổ chức ngày 25, 26 tháng 3-2016 Brisbane - Australia. Các tham dự viên được thưởng ngoạn Gold Coast. Hậu đại hội du ngoạn dài 11 ngày miền Đông Úc Châu và thủ đô Canberra. Trưởng ban tổ chức: **CHS Huỳnh Anh.**

22. Đặc san số 22 phát hành trong ĐH. lần XXI "*Về mái nhà xưa - Kỷ niệm 100 năm trường ta*", tổ chức ngày 5, 6 và 7 tháng 5-2017 với ngoạn cảnh và đón gió biển Galveston,. Du ngoạn hậu đại hội 7 ngày East Caribbean Cruise. Trưởng ban tổ chức: **CHS Võ Lê Thơ.**

23. Đặc san số 23 phát hành trong ĐH. lần XXII "*San Jose 19 năm Hạnh Ngộ*", tổ chức 5, 6 và 7 tháng 5-2018. * Đêm Tiễn hội tổ chức tại Hội trường Yerba Buena High School: 1855 Lucretia Ave, San Jose CA 95111 vào lúc 5:00 pm ngày Thứ Bảy 5-5-2018. * Đêm Đại hội tổ chức tại Dynasty Seafood Restaurant 10123: 10123 North Wolfe Rd # 1688 - Cupertino, CA 95014. * Du ngoạn San Francisco: Golden Bridge ngày 7-5-2018. Viếng thắng cảnh vùng Redding May 9, 2018 Cầu Sundial trên sông. [Lâm Hữu Sáng - CHS 1963-1970 ghi nhận]
Trưởng ban Tổ chức: **CHS Ngô Kim Chi** (Hội trưởng hội Ái hữu PTG/ĐTĐ Bắc Cali).

24. Đặc san số 24 phát hành trong ĐH lần XXIII "*Khung Trời Kỷ Niệm*", từ 11 đến 15 tháng 10 năm 2019 tại Maryland. Trưởng ban tổ chức: CHS PHAN Lê Bạch Tuyết. Phó Nội vụ: Nguyễn Công Hạnh. Phó Ngoại vụ: Phan Trần Ngọc Thúy. Thủ quỹ: Phan Bạch Ngọc - Phan Tuyết Diễm. Thư ký: Phan Trần Ngọc Thúy.

25. Đặc san số 25 phát hành trong ĐH lần XXIV.. tại Boston Massachusetts... nhưng do dịch bệnh COVID 19 phải hoãn lại, không tổ chức được... từ năm 2020.... Trưởng ban tổ chức: **CHS BS Thái Ngọc Ân.**

Khởi đầu, Houston đã thực hiện cuốn giai phẩm số đầu tiên vào mùa Hè 1996, sang năm sau 1997 Houston phát hành giai phẩm số 2 trong Đại Hội lần thứ I..., tiếp theo giai phẩm số 3 trong Đại Hội thứ II tại Toronto Canada năm 1998, giai phẩm số 4 trong Đại Hội thứ III tại San Jose - Bắc California, đổi sang Kỷ Yếu (số 5) trong Đại Hội IV tại Orange County - Nam California.... và, ĐẶC SAN được chính thức sử dụng hàng năm từ Đại Hội V tại Dallas Texas... liên tục cho đến bây giờ. Đây là sinh hoạt gia đình PTG & ĐTĐ hải ngoại biểu hiện "Tình Sư Đệ - Nghĩa Đồng Môn", mang truyền thống "TÔN SƯ TRỌNG ĐẠO", trong tinh thần tưởng nhớ NỀN GIÁO DỤC NHÂN BẢN, DÂN TỘC, KHAI PHÓNG được ghi trong hiến pháp Việt Nam Cộng Hoà khắp 55 đô, tỉnh, thị miền Nam (từ Bến Hải đến Cà Mau) trước năm 1975. Xin giới thiệu chùm hình ảnh đã trưng bày triển lãm trong lần HỘI THẢO & TRIỂN LÃM ngày 15-8-2021 tại Trung Tâm MAI VÀNG đường Wilcrest - Houston - Texas - USA.

Ảnh bìa 24 số báo đã phát hành từ năm 1996 đến 2019, gồm 4 Giai Phẩm, 1 Kỷ Yếu, 19 Đặc San...

<p>PHAN THANH GIẢN</p> <p>Thầy dạy võ thuật và võ thuật gia đình.</p> <p>Thầy dạy võ thuật và võ thuật gia đình.</p>	<p>CẢM TÚNG TRƯỚC LỤC ĐI SỬ SANG PHÁP (1863)</p> <p>Chợt nghĩ rằng, mộng phải giã đi, Trùng phục lại đi, làm sao có thể. Thôi thôi anh ơi! phải giã đi anh ơi! Anh ơi! Anh ơi! Anh ơi! Anh ơi!</p>	<p>QUA CẢNH RỪNG VÀNG (1833)</p> <p>Thiên địa đượm hương, trời đất ánh hào quang. Trời đất ánh hào quang, trời đất ánh hào quang.</p>	<p>QUA AI ĐÔNG QUANG (1833)</p> <p>Thầy dạy võ thuật và võ thuật gia đình.</p> <p>Thầy dạy võ thuật và võ thuật gia đình.</p>	<p>GIÀ BIỆT GIA ĐÌNH TRỞ VỀ KINH (1842)</p> <p>Thầy dạy võ thuật và võ thuật gia đình.</p> <p>Thầy dạy võ thuật và võ thuật gia đình.</p>
<p>NHỮNG NGƯỜI AN CỐ ĐÓNG HỒ</p> <p>Thầy dạy võ thuật và võ thuật gia đình.</p> <p>Thầy dạy võ thuật và võ thuật gia đình.</p>	<p>CẢM TÁC TRƯỚC KHÍ ĐI SỬ</p> <p>Chợt nghĩ rằng, mộng phải giã đi, Trùng phục lại đi, làm sao có thể. Thôi thôi anh ơi! phải giã đi anh ơi! Anh ơi! Anh ơi! Anh ơi!</p>	<p>SỐ TÀU VUA MINH MẠNG (1828)</p> <p>Thầy dạy võ thuật và võ thuật gia đình.</p> <p>Thầy dạy võ thuật và võ thuật gia đình.</p>	<p>SỐ TÀU VUA VINH HỮU (1835)</p> <p>Thầy dạy võ thuật và võ thuật gia đình.</p> <p>Thầy dạy võ thuật và võ thuật gia đình.</p>	<p>BÀI THƠ TUYỆT MỆNH</p> <p>Thầy dạy võ thuật và võ thuật gia đình.</p> <p>Thầy dạy võ thuật và võ thuật gia đình.</p>
<p>Kỷ Yếu 2000</p> <p>Thầy dạy võ thuật và võ thuật gia đình.</p> <p>Thầy dạy võ thuật và võ thuật gia đình.</p>	<p>(...) Sau một số ngày nhậm chức, vào ngày 4-8-1867, Ông tự tử bằng thuốc độc (1). Lúc đó ông thọ 71 tuổi.</p> <p>(1) Di chúc của PHAN THANH GIẢN:</p> <p>"Tàu Bộ hạ. Chúng ta đang sống trong thời kỳ</p>	<p>mà tai họa liên tiếp. Nam Kỳ ngày nay đã mất hẳn. Năm trong tay một địch thủ hùng mạnh mà ảnh hưởng đã lan ra toàn vương quốc, thần phải chết để bảo toàn danh dự cho Tổ quốc. Hoàng thượng có nhiều thiên mệnh, lại rất khéo léo trong ngoại giao. Hoàng thượng đã tập hợp quanh</p>	<p>minh nhiều nhân tài và có tiếng tăm. Hoàng thượng tôn trọng mệnh của Trời và lo cho vận mệnh của muôn dân. Hoàng thượng lo lắng cho tương lai và hủy diệt nạn tham nhũng. Hành động này có thể một ngày kia sẽ triệt hạ các tệ nạn. Đến lúc hấp hối mọi giác quan tê liệt, thần không</p>	<p>nói thêm được gì nữa! Tội biệt hoàng thượng, vị quân vương thần yêu, nước mất và tư tưởng của thần mãi mãi hướng về Bộ hạ".</p> <p>[Trích trang 907, sách THƠ VĂN PHAN THANH GIẢN do Phan Thị Minh Lễ và Chương Thuần biên soạn, NXB Hội Nhà Văn xuất bản, In xong và nộp in chưa xong tháng 11-2005]</p>

